

Preek ‘Karakter – nieuwe relaties met vriend en vijand’

1. Filmpje: <https://www.youtube.com/watch?v=LOHhHLHLHaA>

Ik denk dat dit ‘eenvoudige filmpje’ de zoektocht verwoord van velen: hoe ga je om met kwade mensen? Kwaad tegen kwaad? Je komt het in films tegen, bijv. Lord of the Rings, waar een ring gebruikt kan worden in de goede strijd, maar waar gebruik van die ring ook kwade machten oproept en het karakter van een goed persoon verpest. Maar ook buiten de films, in de ‘echte wereld’ is de vraag: hoe bestrijd je kwaad? De oorlog tegen terreur; mag je kwaad met meer kwaad bestrijden?

Ik herinner me nog een lezing van Anne van der Bijl, een zendeling voor Open Doors, die contacten had binnen de top van Al-Qaida. Hem werd gevraagd of hij als christen met de bijbel onder de arm niet bang was voor deze terroristen met een heel ander geloof. De oude man zei moedig iets als: ‘Nee! Ik geef ze altijd een dikke omhelzing, dan kunnen ze hun geweer op dat moment ook niet afvuren tegen me. Ik heb het sterkste wapen wat er is: liefde!’

Indrukwekkend, maar o zo lastig wanneer je zelf te maken hebt met een tegenstander. Het kan zo zijn dat je lijnrecht tegenover je beste vrienden, je partner of je alleraardigste collega komt te staan. Het gaat hard tegen hard. Het gaat immers om de waarheid, om geld of je reputatie..

2. In april denken we na over het thema ‘relaties’. Wat je moet doen als je tegenover één van je relaties komt te staan? Wat als die kloof er is – die van het simpele filmpje - in je vriendschap, je eigen huwelijk of op het werk? De Bijbel heeft wijsheid voor relaties die goed gaan en die onder spanning staan. Voor vriend én vijand... Neem bijv. het niet-gelovige stel dat bij de Marriage Course terecht kwam omdat de Bijbel toch wel hele mooie dingen over relaties te melden heeft. Vandaag wil ik iets van die wijsheid delen met je zodat je ontdekt wat het goede nieuws van Jezus uitmaakt voor jouw relatie met vriend én vijand.
3. [Bijbeltekst: Romeinen 12,9-21] Ik heb over deze Bijbeltekst wel eens gepreekt in een huwelijksdienst, maar het gaat hier in eerste instantie niet over romantische liefde. Schrijver Paulus spreekt tot een christelijke gemeenschap in Rome. In die groep waren er vrienden en vijanden van elkaar. En na een heleboel theorie (1-11) in de brief aan de Romeinen: wat is de kern van het christelijke geloof, zijn we met hoofdstuk 12-16 in de praktijk terecht gekomen: wat betekent dit geloof in Jezus voor de praktijk van het leven?
4. Liefde is in het christelijke leven de norm voor onderlinge relaties .. met vriend én vijand. V9: de liefde bovenaan een lijstje bij Paulus. Als je meer van hem gelezen hebt, komt het wellicht bekend voor. Bijv. 1 Korintiërs 13 of Galaten 5. Liefde is bij Paulus geen gevoel, maar actie. In het Engels heb je de uitdrukking ‘falling in love’. Iets wat je overkomt, iets met roze wolven. Misschien is dat wel de grootste leugen van onze tijd. Als het gevoel over is, liefde over. Liefde is een werkwoord. Liefde gaat niet alleen over een gevoel voor elkaar, maar praktische zorg. Dat zal ik zo uitwerken. Alles wat hierna volgt bij Paulus is een soort uitwerking van deze omvattende term. Deze liefde, die het DNA bepaalt van de christelijke gemeente, loopt over de

randen van de gemeente heen, de samenleving in.

Drieslag: die liefde moet oprecht zijn, verafschuw het kwaad, wees het goede toegedaan.

Liefde kan niet hypocriet zijn; beleefd en behulpzaam en aardig van de buitenkant, maar iemand vervolgens van binnen verachten is geen liefde. Kan je het je voorstellen: een cultuur op je werk, in de familie of in de kerk waar je vriendelijk naar elkaar lacht, maar waar dat slechts een laagje is dat de roddel en vooroordelen bedekt. Zo'n cultuur ontbreekt het juist aan liefde. Daar is geen 'tough love' waarin mensen zo veel van elkaar houden dat ze problemen juist aanpakken.

Voel je de uitdaging? *'Laat uw liefde oprecht zijn!'*

Paulus vraagt in diezelfde zin te haten en lief te hebben: *'verafschuw het kwaad, wees het goede toegedaan.'* Men zegt wel eens dat liefde blind maakt, maar trap er niet in! Liefde die bang is om te zeggen waar het op staat, is geen echte liefde. Er zit weer wat van die oprechtheid in. Denk maar eens aan hoe je je voelt als je iemand ziet van wie je houdt wiens leven verwoest wordt door verkeerde keuzes of relaties. Je verafschuwt het kwaad. Echte liefde staat dan op!

In [vers 10-16] staan nog een heel aantal aansporingen die laten zien waar die liefde echt om draait. Om toewijding, gerichtheid op anderen, geduld, liefde in actie. Ze laten zien dat liefde inderdaad een werkwoord is. Twee dingen eruit lichten:

- Het beeld van de familie-liefde in vers 10/11. Dit schrijft Paulus aan de kerk in Rome. *'Heb elkaar innig lief, zoals broers en zussen.'* 'Laat u aanvuren' kun je dan ook lezen met in gedachten een haardvuur dat lekker opgestookt wordt waar je je samen aan kunt verwarmen. God wil door zijn Geest het vuur van de liefde in jouw relatie(s) opstoken! Vraag erom!

- Prachtig beeld voor onze relaties in v15: *'Wees blij met wie zich verblijdt, heb verdriet met wie verdriet heeft.'* Zie het als aansporing hoe je met je burens, je vrienden, je familie meeleeft.

Christenen moeten zich niet afzijdig houden, maar als iemand overlijdt, dan toon je medeleven en ga je bijv. naar de begrafenis. Als iemand iets te vieren heeft, vier je het mee.

Misschien kabbelt dit stukje voor je gevoel en daarmee deze preek een beetje, hoe je in liefde met anderen van het geloof omgaat. Het klinkt als iets wat je in elk boekje over een goed huwelijk of goede vriendschap kunt lezen. Zet je dan schrap, want het wordt vanaf vers 17 nog wel wat scherper en spannender wanneer het gaat over het houden van je vijanden.

De enige manier om het kwaad in relaties te verslaan is door dat kwaad te beantwoorden met goed. Voor alle mensen! Alle! Afstand doen van wraak, maar streven naar vrede. Dat is nogal een opdracht! Waar haalt Paulus t vandaan? Bij Jezus in zijn Bergrede: [Matteus 5,43-48].

Jezus heeft het daar net als Paulus ook over vijanden. Dat hoor je tegenwoordig weer veel vaker: vijanddenken noemde iemand dat. Voor Poetin is het Westen de vijand, voor Wilders en Trump zijn het de illegalen en moslims. Er worden handelsoorlogen gestart anno 2018! Vijandschap wordt weer meer gecultiveerd en uitgeleefd. En het is echt niet iets voor de grote leiders alleen, zij stimuleren het ook onder vele anderen. Ik kijk ervan op hoe makkelijk mensen de ander tot vijand verklaren vanwege een mening, een geaardheid of soms gewoonweg omdat diegene boven je staat in de hiërarchie. Ik maakte in een zzp-project mee hoe de beste vrienden elkaar na een technische blunder van de éne elkaar totaal negeren. Of denk aan vecht-scheidingen –

partners die elkaar ooit liefhadden zijn nu elkaars aartsvijanden. Vrienden die ruzies niet bijleggen. Er is nogal wat vijandschap. Toch? Herken je iets van vijandschap in je leven? Deze week de sterfdatum (4 april 1968) van Martin Luther King – Amerikaans dominee, politiek leider en aanvoerder van de Amerikaanse burgerrechtenbeweging. Hij kende vijandschap zelf, om zijn huidskleur, maar ook zijn ideeën over gelijkheid en recht. Ik kwam een wat onbekende preek van hem tegen op internet: ‘love your enemies’: “Er staat een kleine boom op een kleine heuvel en aan die boom hangt de meest invloedrijke persoon die ooit ter wereld kwam. Het is een telescoop waardoor we Gods liefde zien doorbreken in de tijd. Het is een herinnering voor altijd dat liefde de enige creatieve, reddende en transformerende kracht in het universum is. Ik ben dwaas genoeg te geloven dat door de kracht van deze liefde de meest opstandige mensen worden veranderd.” Het is een behoorlijke opgave te leven met liefde in alle opzichten, in alle relaties, altijd. Maar geloof je in de kracht van Jezus’ liefde? Alleen zijn evangelie maakt al die aspecten van liefde die we vandaag zagen mogelijk. Het evangelie van Jezus Christus doet ons inzien dat het erger met ons voorstaat dan we dachten en we tegelijkertijd geliefder zijn dan we durfden te dromen. Die liefde helpt ons in het bovenkomen van vooroordelen, trots vanwege ras, niveau of status. Ja, er is kwaad en onrecht, maar Jezus’ volgelingen moeten hiermee om gaan zoals God dat zelf deed. Met liefde en goedheid. Toen God kwam om het kwaad te verslaan, gebeurde dit niet door een groot kwaad te gebruiken, maar het tegenovergestelde: met wapens van liefde en goedheid.

5. Jezus en Paulus zeggen: liefhebben. Vriend én vijand! Dat valt niet mee, zeker als het om de vijanden gaat. En kan het ook niet olie op het vuur zijn wanneer je zo soft bent tegenover je vijanden? Wat te denken van uitbuiting? Liefde tonen voelt soms als over je heen laten lopen. Toch is dit niet het enige woord. In de persoonlijke sfeer: ja; liefhebben! Maar wel oprecht, zonder jezelf te beschadigen en God te gehoorzamen. Maar in de rechtsstaat is er meer aan de hand. De overheid heeft de taak om recht te spreken. Waar mensen strafbare feiten plegen, treedt de overheid op als instrument van God. Hem komt de wraak toe, nu en straks op een dag [..]
6. Ik sluit af met het laatste [vers 21]. In het licht van Pasen gaat het niet om het ‘goede doen’, maar het kwade te overwinnen door het te zien in het perspectief van het goede: Christus’ overwinning op de machten. Pasen helpt je om het kwaad in de juiste proporties te zien. Het kwaad richt allerlei schade aan. Er lijkt geen einde aan te komen. En toch, het kan nooit de definitieve overwinning behalen op het goede: op de liefde en de trouw van onze God. Wanneer we dat beseffen, kunnen we de strijd aangaan. Beatrice de Graaf noemt in haar boekje ‘Heilige Strijd’ de grote en de kleine strijd. Weer de wijsheid van MLK: *‘Om van je vijanden te houden moet je eerst jezelf onder de loep nemen.’* Dat is de grote strijd! In welke relatie dan ook is het verleidelijk om eerst naar de ander te wijzen. Maar start met jezelf! Daarna mogen we de ‘kleine strijd’ aangaan voor liefdevolle relaties met vriend en vijand.

Twee tips: Eerst komt weer van Martin Luther King: *‘Ontdek het goede in je tegenstander. En als je hem haat, vind het goede in zijn hart en richt je aandacht daarop. Jij zult een hele nieuwe houding ontwikkelen.’*

De tweede tip heeft een omgekeerde dynamiek: De ander weet niet wat hij meemaakt door jouw goedheid! De kleine strijd kan soms zo eenvoudig zijn als een maaltijd koken [1 Kon 6,20-23]. Kaartje! Bloemetje! In relaties met vriend en vijand is de ‘strijd-tactiek’ van een christen die van de gloeiende kolen: het kwade overwinnen door het goede!

Het begint met Gods liefde en dat doortrekt ons hele leven. Ik wil je aanmoedigen om de eerste stap te zetten. Misschien ben je nog geen bruggenbouwer (zoals in het filmpje), maar kun je ervoor kiezen om geen stenen meer terug te gooien. Zo kun je groeien in relaties met vriend én vijand.